

Zakaj regionalizacija Slovenije

Ključni razvojni problem države (negativna nataliteta) je tisti, ki zahteva decentraliziran model države pa najsi bo to skozi regionalizacijo ali načrtno spodbujanje razvoja policentrične naselbinske mreže.

Zaradi enormne koncentracije zaposlitvenih možnosti v Ljubljani (monocentrični model razvoja) prihaja do množičnih dnevnih delovnih migracij v Ljubljano posledično pa tudi do koncentracije prebivalstva v obroču okrog Ljubljane medtem ko se praktično ves ostali prostor države prazni.

Ker imajo ustrezno nataliteto le podeželska območja, ki so še uspela zadržati prebivalstvo je jasno, da bo tak razvoj pokopal samega sebe. Posledica je že sedaj izredno nizka nataliteta (večja kot je urbana aglomeracija, nižja je nataliteta), ki onemogoča, da bi se prebivalstvo sploh obnavljalo, kar bo privedlo najprej do zloma socialnega sistema države: najprej pokojninske in nato zdravstvene blagajne. V roku 5 let bo sledil upad priseljevanja tudi v Ljubljansko okolico, ker bo domačega mladega prebivalstva le še za vzorec - torej uvoz tujcev ali zlom gospodarstva.

Iz sodobnih teorij rasti moramo zato izpeljati koncept nove regionalne politike, ki temelji na endogenem razvoju regij dopolnjenem z ukrepi za pritegovanje novih podjetij in investicij v regijo oz. alociranjem sedaj preveč koncentrirane ponudbe novih zaposlitev le na Ljubljano. Kot nosilci razvoja se poleg države pojavljajo regije in lokalne skupnosti, ki imajo v rokah (različne instrumente za spodbujanje razvoja). Vse pomembnejšo vlogo pri izvajanju regionalne politike pridobiva tudi nadnacionalna raven, to je institucije EU. Ena od značilnosti nove regionalne politike postaja strateški pristop, ki v

odločanje in upravljanje z regionalno politiko skuša pritegniti čim več vpletenih akterjev.

Ti s pomočjo instrumentov strateškega upravljanja in planiranja, ki veljajo za upravljanje profitno naravnanih korporacij, delujejo v različnih gospodarskih, političnih, kulturnih itd. okoljih, koordinirajo svoje dejavnosti in pripravljajo teren za implementacijo regionalne politike. Osnovni problem razvoja ni več pomanjkanje kapitala in kvalificirane delovne sile, temveč kot poudarja nova regionalna politika predvsem pomanjkanje podjetniške iniciative, inovacij, specifičnega znanja, medregionalnih ter mednarodnih povezav in nerazvita infrastruktura.

Ekonomski in socialni argumenti za regionalizacijo

► Ekonomski

1. Zmanjševanje razlik v blagostanju med posameznim geografskimi območji države.

2. Pomoč oblikovanju ekonomij, ki so bolj fleksibilna in se lažje prilagajajo različnim spremembam, gospodarskim ciklom konjunktur in krizam oz. šokom.

3. Bistveno boljša izkoriščenost naravnih in človeških virov.

4. Optimizacija prostorske razporeditve zaposlitvenih možnosti (zmanjševanje prevelike koncentracije gospodarske dejavnosti v bogatih regijah, kar pomeni manjšo porabo neobnovljivih virov energije) in s tem zmanjševanje dnevne delovne migracije na velike razdalje. (manjše onesnaževanje okolja, saj promet predstavlja že cca 30 odstotkov vsega onesnaževanja).

5. Regionalne razlike v gospodarski razvitosti vodijo do večje stopnje nezaposlenosti, kot če bi bile regionalne razlike v gospodarski razvitosti manjše.

6. Inflacijski pritiski se povečujejo skupaj s povečanjem re-

gionalnih razlik v gospodarski razvitosti.

7. Regionalne razlike v gospodarski razvitosti vodijo k neoptimalni rabi nacionalne ekonomske infrastrukture in izrabe prostora.

► Socialni

1. Finančni argumenti - Regije bodo še nadalje omogočale učinkovito koriščenje EU skladov.

2. Koristnost za vse - rešitev problemov v posamezni regiji bo pozitivno vplivala na vse druge regije.

3. Učinek integracije - koristi iz integracijskih procesov niso enakomerno razporejene med različne regije, zato je potreben mehanizem redistribucije preko regij.

4. Učinek politik EU in države - ker imajo nekatere regije od določenih politik EU in države več koristi kot druge, je potrebno te razlike kompenzirati s pomočjo regionalne politike.

5. Enake možnosti za vse prebivalce, ne glede na to, ali živijo v centrih ali na podeželju.

Upravljavska struktura, ki mora zagotavljati uravnotežen razvoj tudi znotraj regij

Nov koncept regionalizma mora praktično pomeniti, da:

► Morajo regije poleg pristojnosti pridobiti tudi ustrezne virov financiranje, ki pa ne bodo pomenili dodatnih davčnih obremenitev gospodarstva in prebivalstva, ampak bodo s pristojnostmi in nalogami prenesena tudi ustrezna sredstva iz države.

► Pristojnosti regij ne bodo pomenile odvzema pristojnosti sedanjih občin ampak delegiranja republiških pristojnosti na regionalni nivo, predvsem morajo regije pridobiti ustrezne finančne in gospodarske vzvode preko katerih lahko vplivajo na večanje zaposlitvenih možnosti (razvoj delov-

nih mest) in s tem na socio-demografsko stanje in blaginjo območja.

► Se z regijami ne bo samo prenesla sedanja centralizacija iz Ljubljane na nova regionalna središča, temveč bo skozi predstavljen policentrični naselbinski model institucionalno zagotovljen uravnotežen in policentrični razvoj tudi znotraj regije.

► Ustanovitev regij ne sme pomeniti ukinitve ali zmanjšanja obsega pristojnosti obstoječih upravnih enot oz. morajo le te prevzeti del nalog prihodnjih pokrajin brez večanja zaposlitev.

► Bo zagotovljena in ob ustanovitvi regije dogovorjena delitev regionalnih funkcij, tako da bodo le te poleg obstoječih regionalnih središč locirane mrežno tudi v « subregijskih središčih » in tudi nekaterih občinskih središčih, funkcije nižjega ranga pa tudi v pomembnejših lokalnih središčih

► Regija ne sme pomeniti novega birokratskega aparata, ampak mora večino nalog regij izvajale posamezne občinske uprave in sedanji župani, kar pomeni da je treba zasnovati in razumeti bistvo regije v enakopravnem odločanju vseh delov regije t. j. kot "regionalni parlament", ki lahko tudi zaseda vsakokrat v drugi občini.

► Da bi presegli razdeljenost regije povezano z vprašanjem sedeža in kot potrditev izbire policentričnega razvoja bo sedež regije v geografskem središču regije, t.j. v primeru enotne Primorske v Vipavi.

Sedež skupaj z mandatom pokrajinskega glavarja oz. po abecednem redu se bo selil (po vzgledu predsedovanja v EU). Na ta način ne bo v ničemer okrnjena vloga in razvojni pomen vseh območij in središč v regiji, ki bodo še naprej ohranjala in tudi pridobivala ustrezne funkcije glede na

vlogo, ki jo imajo v modelu naselbinske mreže.

Decentraliziran model - skozi regije in/ali policentrično naselbinsko mrežo, mora pomeniti zmanjšanje državne uprave na največ 1/3 obstoječe, državna uprava se mora ukvarja le s strategijami razvoja, regije opravljajo naloge na funkcijskem nivoju in nimajo zaposlenih oz. se sedanje upravne enote preoblikujejo v regijske organe s tem da je treba birokratski kader nadomestiti z razvojnim, občine opravljajo operativne naloge in po sistemu kroženja opravljajo naloge za regijo. Ta model je z vidika davkoplačevalcev za polovico cenejši, bolj demokratičen, zagotavlja vzpodbujanje ustvarjalnih iniciativ na območju cele države, poraba javnih financ je preglednejša, manj korupcije, podeželje ostane prebivalstveno živo in zagotavlja vsaj minimalno nataliteto, regije in občine se ekonomsko okrepijo, blaginja država pa je seštevek blaginje občin in regij.

Ljubljana ima zagotovljen uravnotežen zmerni razvoj in priliv domačega prebivalstva. Namesto, da bi zaradi močne razvitosti Osrednjeslovenske regije, ki bo posledično kljub nerazvitosti večine ostalih delov države statistično uvrstila državo med razvite in bomo torej morali vplačevali v EU proračun za manj razvite, bi ob oblikovanju regij večina države bila še naprej prejemniki pomoči. Ne posnemajmo Nemčije, ampak Švico in druge uspešne majhne države. Le slepec ne ugleda prednost decentralizacije-regionalizacije oz. praktičnih rezultatov le-te (le pogledujmo si švicarski model). Zato je delitev na množico majhnih regij docela neprimerna in nefunkcionalna, predvsem s finančnega stališča.

CIVILNA INICIATIVA

"ZA PRIMORSKO"